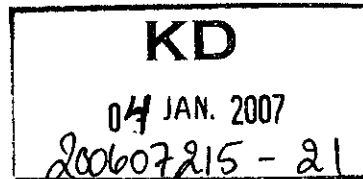

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Kronprinsens gate 9
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo
Tlf: 21 02 18 00
Faks: 21 02 18 01
postmottak@nokut.no
www.nokut.no

Saksbehandler: Eva Liljegen
Dir. tlf: 21 02 18 33

Vår ref: 06/398-3 Vår dato: 03.01.2007
Deres ref:200607215 Deres dato:

Høring om endringer i lov om fagskoleutdanning

Utkast til endringer i fagskoleloven ble behandlet i styremøte 13.12.2006. NOKUT avgir med dette slik høringsuttalelse:

Bakgrunn

I de tre årene nåværende fagskolelov har vært i kraft, har NOKUT mottatt søknader fra ca 100 tilbydere. Rundt en tredjedel av disse er fylkeskommunale fagskoler. Svært mange av de øvrige har ett eller et par tilbud i Oslo eller i en av de andre større byene, mens bare noen helt få har et bredt spekter av tilbud og dekker store deler av landet. NOKUT har måttet konstatere at svært mange av de mindre fagskolene mangler kompetanse til å utarbeide reglementer og utdanningsplaner. Det er også påfallende hvor mange av tilbyderne som ikke har satt seg tilstrekkelig inn i hva som kreves for å bli fagskole. Kunnskaper om læreplanene i videregående opplæring er mangelfulle, slik at tilbydere ikke har klart for seg om deres utdanning ligger på videregående skoles nivå eller over. Fortsatt er det også mange tilbydere som tror at fagskoleloven omfatter utdanning på videregående skoles nivå. Disse tilbyr utdanning i fag som tilsvarer eller ligner på fag i videregående opplæring uten å følge fastsatte læreplaner. Selv om Lånekassen gjentatte ganger har opplyst alle private tilbydere om at de må søke om godkjenning etter en av utdanningslovene, og NOKUT har utarbeidet skriftlig informasjon i tillegg til en søkerhåndbok for fagskoleutdanning, får vi jevnlig søknader fra tilbydere som ikke er klar over at fagskoleutdanning er noe annet enn fagopplæring i videregående opplæring.

Ovenstående er tatt med som bakgrunnsinformasjon, fordi antall tilbydere, størrelsen på tilbyderne og tilbyderens kompetanse etter vår mening har betydning for noen av de forslagene som fremmes i høringsnotatet.

Begrepet yrkesrettet

Yrkesrettet har vært et vanskelig begrep å håndtere for NOKUT. På den ene siden har loven, og i enda høyre grad forskriften, en definisjon av yrkesrettet som innebærer at utdanningen skal gi en kompetanse som kan brukes direkte i arbeidslivet. På den andre siden åpner forarbeidene og Stortingets uttalelser for en meget videre forståelse av begrepet. I høringsutkastet gir departementet uttrykk for at man ønsker å presisere "yrkesrettet". For å oppnå dette, foreslår man lovfesting av nåværende forskriftsbestemmelse om at fagskoleutdanning skal gi "kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak". Etter NOKUTs mening løser dette problemet bare for yrker som er klart definert, f eks ved at det kreves sertifikat eller ved at utdanningen bygger på bestemte fagbrev. For andre utdanninger vil man alltid kunne finne noen studenter som har fått arbeid med sin fagskoleutdanning.

Kunstutdanning vil være et typisk eksempel. Selv om flertallet tar utdanningen for å kvalifisere seg for videre studier, vil det i hvert kull være noen studenter som får arbeid eller etablerer seg som kunstnere etter endt fagskoleutdanning. Hvis dette skal være tilstrekkelig til å oppfylle kravet til yrkesrettet, mener NOKUT at kravet til at fagskoleutdanning skal være yrkesrettet ikke er skjerpet. NOKUT mener at yrkesrettetheten er viktig for fagskolens identitet. Vi frykter at fagskolebegrepet utvannes hvis man legger alt for mange typer utdanning inn under loven.

Påbygning på videregående opplæring

NOKUT opplever også at det andre begrepet som definerer fagskoleutdanning, at den skal bygge på videregående opplæring, som problematisk. Dette er greit for de tidligere tekniske fagskolene, utdanningene innenfor helse- og sosialfag og noen få andre, som tilbyr en utdanning som bygger videre på studentens fagbrev eller oppnådd yrkeskompetanse. Men det finnes også teoretiske utdanninger (f eks innenfor IT), som i beste fall bygger videre på allmennfagene, det er kunstutdanninger, hvor man vil bruke opptaksprøve, og andre, hvor fagskoleutdanningen kan være en påbygning på ett eneste fag i den videregående opplæringen.

Når det gjelder vurdering av realkompetanse, har NOKUT tidligere tatt opp med departementet at bestemmelsen er formulert på en annen måte i fagskoleloven enn i opptaksforskriften til høgre utdanning. NOKUT har fått bekreftet at realkompetansebegrepet i fagskoleloven både kan innebære at vurderingen skal gjøres opp mot den videregående opplæring som er et formelt krav for opptak og (som for høgre utdanning) mot den utdanningen studenten har søkt om opptak til. Det er NOKUTs erfaring at mange tilbydere har problemer med å forstå hva en realkompetansevurdering innebærer. Mange synes å mene at søkeren har realkompetanse, såfremt vedkommende har oppnådd en viss alder og i tillegg er motivert for det aktuelle studiet.

NOKUT merker seg at departementet ikke ønsker å fastsette en opptaksforskrift for fagskoleutdanning. NOKUT vil på den bakgrunn foreslå at den nærmere forståelsen både av begrepet "bygge på videregående opplæring" og "tilsvarende realkompetanse" omtales i proposisjonen.

Krav til selskapsform

Etter forslaget kreves det nå bare at tilbyder er registrert i Enhetsregisteret. Det blir også gitt nærmere regler om styrets sammensetning. NOKUT forutsetter at vår oppgave vil være å kontrollere om styret oppfyller lovens krav, mens forholdet mellom eier og styre ikke vil være NOKUTs ansvar. Dersom forsøksbestemmelsen innebærer at departementet kan gi unntak for størrelse eller sammensetning av styret, antar vi at tilbyder skal avklare dette med departementet før søknad om godkjenning blir sendt NOKUT. Vi ber om at dette sies uttrykkelig.

NOKUT har for øvrig merket seg at kravet om registrering i Enhetsregisteret ikke er likt begrunnet i friskoleloven og fagskoleloven. Generelt mener NOKUT at det er et poeng å ha den samme begrepsbruken så langt som mulig i friskoleloven, fagskoleloven og universitets- og høgskoleloven.

Delegert myndighet til fagskolene

Departementet foreslår at tilbyder ikke trenger å søke NOKUT om godkjenning for å etablere tilbudet på et nytt sted. Reglementer og fagplaner er de samme, så det NOKUT vurderer ved etablering på nye steder vil være lærerkrefter og infrastruktur. I mange tilfelle vil dette antakelig kunne gjøres administrativt med relativt liten tids- og ressursbruk. NOKUT er ikke overbevist om at studentene er tjent med altfor rask etablering nye steder. NOKUT viser til at de sakkyndige komiteene i flere tilfeller har påpekt at lærerstaben er på eller under et kritisk minimum. NOKUT vil også peke på at en slik fullmakt vil innebære at fagskolene får større myndighet enn de

private høgskolene, som jo ikke har fullmakt til å etablere studier på nye steder uten å søke NOKUT.

Institusjonsakkreditering

Departementet foreslår også at man åpner for institusjonsakkreditering på visse vilkår. NOKUT er positiv til tanken. Vi viser imidlertid til opplysningene innledningsvis om størrelsen på fagskolene og våre erfaringer hittil med kompetansen. Slik vi ser det, vil institusjonsakkreditering inntil videre bare være aktuelt for noen svært få av de private fagskolene. Det må være en forutsetning at det stilles både kvalitative og kvantitative krav til fagstab og administrasjon og andre forhold som sikrer stabilitet og utvikling av tilbudene.

Obligatorisk kvalitetssikringssystem

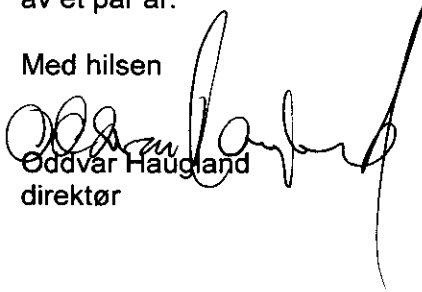
NOKUT mener at pålegg om kvalitetssikringssystem for samtlige fagskoler vil føre til svært mye merarbeid både for NOKUT og fagskolene. Hvis det er tenkt omtrent det samme systemet som i høgre utdanning med vurdering av sakkyndig komité, institusjonsbesøk, rapport, og ny vurdering, hvis skolen ikke passerer i første gang, vil det med så mange tilbydere koste atskillig av administrativ innsats i NOKUT og honorar til sakkyndige i tillegg til innsatsen ved den enkelte skole. NOKUT vil fraråde at man innfører kvalitetssikringssystem for alle fagskoler på nåværende tidspunkt. Derimot vil NOKUT foreslå at man sikrer kvaliteten bedre enn i dag ved å stille en del spesifikke krav til fagskolene i loven. Etter NOKUTs mening vil det viktigste være at det blir stilt formelle krav til lærernes faglige og pedagogiske kompetanse. Slik det er i dag, fastsetter styret ved fagskolen selv kravene. Det synes ikke urimelig at det blir stilt krav om at en viss andel av lærerne skulle ha kompetanse på masternivå med tanke på vedlikehold og utvikling av utdanningen. I tillegg til krav om studentevalueringer kunne det også lovfestes at tilbyder skal ha rutiner for tilbakemelding fra ferdige kandidater og deres arbeidsgivere og et system for å nyttiggjøre seg disse tilbakemeldingene.

Tilsyn med fagskolene

NOKUT merker seg at det nå blir nedfelt i loven § 2 at det er NOKUT som kan trekke tilbake godkjenning, dersom vilkårene ikke lengre er oppfylt. Av kommentaren til bestemmelsen fremgår at NOKUTs virkemiddel er revisjon av tilbudet ved hjelp av en sakkyndig komité. Revisjon er en omfattende prosess med romslige frister for tilbyder til å utbedre utdanningen. NOKUT vil etter hvert lage en plan for revisjon av fagskoleutdanninger for å kontrollere at kvaliteten på tilbudene blir opprettholdt. Etter NOKUTs mening er revisjon ikke et egnet virkemiddel for å behandle klager på tilbud fra studenter og andre. Vi viser i denne sammenheng til at spørsmålet om NOKUTs tilsynsansvar er tatt opp i eget brev til departementet. NOKUT mener også at det er lite realisme i bestemmelsen om at tilbyder skal sikre studentene mulighet for å fullføre utdanningen. Bortsett fra de fylkeskommunale tilbyderne, vil mange utdanninger være unike for den enkelte tilbyder, slik at det ikke finnes andre steder å fullføre på. De mange små tilbyderne vil dertil neppe ha økonomi til å kjøpe studieplasser til studentene hos andre utdanningstilbydere.

Avslutningsvis ønsker NOKUT å gi uttrykk for at man er positiv til at fagskoleloven nå blir gjennomgått. Spesielt når det gjelder opptakskrav, kvalitetssikring og revidering mener vi imidlertid at loven i større grad kan tilpasses fagskolens karakter og egenart. NOKUT ber også departementet vurdere om det kan være aktuelt med en evaluering av fagskoleutdanning i løpet av et par år.

Med hilsen

Oddvar Haugland
direktør

Eva Liljegren
rådgiver